

„ELŐRE“

Szerkeszti: Haraszty Lajos.

Árnyak.

Csak ketten voltak. A szép háziaszszony és Véry Miklós. Ez azonban csak kivételes állapot, mert különben ilyenkor már szép számú társaság szokott összegyűlni a kis szalonban. A szép asszony délutánjai híresek. Ma azonban nem jött senki.

A szép asszonyt az unalom vagy micsoda? a zongorához ültette. Idegesen babráltak ujjai a billentyűkön és Chopin egy szép impromptuje chaossá olvadt. Majd hirtelen a méléző fiatal emberhez hajtotta fejét.

Az felrettent.

— Miért oly szótlan ma? . . . Már maga is úntat? Lassan mind elhagynak, megúnnak . . . Legyen kivétel, hiszen úgyszólván kivétel ön előttem mindenben. Vagy én mulattassam, nos jól van, majd mondok magának egy szép mesét: Volt egyszer egy piros virág és volt egyszer egy szép pillangó. A virág édes szerelemre vágyott és mikor meglátta a színes pillangót, elvesztette az esztét, nem volt nyugta sem éjjel, sem nappal. A pillangó nem szeretett még soha egy virágot sem és nem is sejté, hogy a piros virág milyen édes. Ellebbent mellette, pedig a sóvár vágy majd megölte a szegény piros virág szerelmes lelkét. De hisz ön nem is hallgat reám? Ugyan hova gondol? Mi van túl a mi látkörünkön? . . . Egy másik szebb világ-e? Nos, szóljon, hiszen tud ön poéta is lenni. Vagy nem kél vágy a szívében soha, ami kiragadja a szűk korlátok közül? Nem szárnyalt a lelke soha egy más világba? ahol nem ismerünk önmagunkra, ahol a vágy féket nem ismerve csaponghat, kivétközve lényünket a mindennapiasságból . . . Ah, ez az érzés, kivétköztetése éntünknek a rendes formából, elragad, elbűvöl.

A fiatal ember kissé nyugtalanúl, de mosolyogva nézett a beszélőre.

— Mivé lennénk nagyságos asszonyom, ebben az ábránd-világban? Mindent elveszítenék, amit sikerült megőriznem az élet küzdelmében.

— Küzdött ön sokat? . . .

— Igen. De az én ideálom a kenyér volt.

— Kenyér! . . . Milyen prózaik önök

férfiak, mikor ezt az elcsépelet frázist veszik ajkukra.

— Nem frázis, de végcélja a küzdelemnek. Eredmény . . . Talán van benne valami állatias, de nem az ösztön nyilvánulása ez, hanem felemelkedése lényünknek arra a polcra, ahol az ember kezdődik! . . . Főlemelkedettsége a léleknek, a szívnek az eszmékért, ami nemesít. A cél biztos a megnyugvás teljes tudatával . . .

— A poéta szolt-e most, vagy a férfi?

— A férfi, akit nem az ábrándok vezetnek az élet útjain, hanem az életviharoktól edzett szív, amit csapások nem könnyen törnek meg.

— És nem szeretett ön soha?

— Nem volt időm rá . . .

— Ideje? . . . Különös . . . hát a pillanat sohasem lett úrrá ön felett? . . . A pillanat nem helyezte önt soha abba a csodálatos világba, ahová mindannyian vágyunk eljutni . . . Ahol egy pernyi lét felér az örökkévalósággal, pedig a végeredmény mindnyájunkra azonos, üdv vagy kárhozat! . . .

A szép asszony mintegy öntudatlanul megfogta a férfi kezét, egy zsámolyra kuporodott, ajkai remegtek az exentrikus beszéd után. — Egy exaltált asszony és egy sajátságos érzelmekkel küzdő férfi. — minő ellentét!

— Oh barátom — tört ki az asszony füldokló zokogásban. — Ez az életűnött nekem . . . Egyedüli vágyam szétörni a bilincseket. Futni ki a nagy világba, kergetni mindent, ami életet ad . . . Megragadni a perc örömeit és meghalni igaz érzelemtől hevített kebellem, boidog mosolylyal az ajkon, itthagya minden földi jót.

A Véry Miklós tekintete elborúlt. Remegve nézte a lázzal küzködő asszonyt. Félni kezdett önmagától, a veszedelem közelségétől. Nyugalmat erőszakolt vonásaira. Elhatározta, hogy beszélni fog és rideg lesz. Nincs itt helye a gyengeségnek . . .

És mégis . . . amint ránézett az örjögő asszonyra, amint találkozott féltő, vágyó tekintete azzal a részegítő, csillogó szempárral, úgy érezte, hogy el van veszve. Hogy az a szédítő mélység, mely előtte tátong örömeivel, borzalmaival, valami ellenállhatatlan bűbájjal vonja magához . . . És erős, mindennel szembeállni tudó akarata most gyermekké, törékeny semmi, semmivé lett! . . .

Lehet-e ellentállni? . . .

A szép asszony talán már ott képzelte lábai előtt a deli férfit, mintha szöghajával játszana, hallgatva a sóha-

jokat. Igen, játszani az égő szenvedélyel, elepeszteni, megtörni . . . És azután, azután? . . . Mi lenne azután? . . .

— Asszonyom, mi ez? - kezdé némi keserűséggel. — Gúny-e? vagy játék? . . . Nem jól választott, mondhatom, mert az én személyem egyikre sem való. A gúnyra nem vagyok eléggé törpe, a játéokra meg nagyon is szomorú! . . . Könyeket húllatnánk, én is, ön is. Minek kergetnök egymást a kárhozatba? . . . Elágazók a mi útaink asszonyom, nem volna nemes játék . . . És elvégre is, az érzelmek nem arra valók, hogy egy lázas pillanatban áldozatává legyünk, a következőkben pedig kifosztott, sívár kebellet, útszéli koldúsként könyörögjünk a kegy morzsáiért! . . .

Az asszony csendesen, összetett kezekkel nézte a férfit. Mikor pedig az elhallgatott, lehajtotta fejét és végigsímitott homlokán.

— Gyenge voltam — hebegé fájó mosolylyal. — Megsértettem az egyetlen is, amit ön adhatott nekem: barátságát. Most ugy-e elítél, pedig nem vagyok könnyelmű, kacér, csak szerencsétlen. Önt ismerve, ismerni akartam a boldogságot is, ami nem jutott osztályrészemül. Elfeledtem, hogy ez az út már zárva van előttem. Gyermekség volt, ne ítéljen el . . . gúnynyal se illessen, lássa ez fájna . . . maradjunk a régiek: jó barátok!

Vidámságot erőltetett arcára a szép asszony s fel is kacagott.

Véry Miklós úgy érezte, mintha még a pár perccel előbb erősen lobogó láng valamit ott belül megperzselt volna. Nyugtalanosságát nem bírta titkolni. Vágyott ki a szabadba, egy nagyot lélegzeni. És menni készült.

— Nos, hova menne ily korán? . . . Azt hittem, nálunk tölti az estét . . . Vagy még nem felelte el azt a gyermekeskedést? . . . Hiszen minden ember életében van egy pillanat, amikor szükségeseznek látja az őszinteséget . . . Elragadja valami és . . . és . . .

A fiatal asszonymak a zongorán nyugvó keze remegett.

— És elfeledi, hogy törekeny, gyarlók vagyunk s hogy átkomédiázva az életet, búsan nézhetünk majd vissza a múltira, a kiégett vulkánra, melynek igaz hevét, valódi fényét nem élveztük soha! . . .

— Nem, asszonyom, — szólt a térfi — feledjük el ezt az órát is; holnap talán más hangulatban találom. Nem leszünk egyedül, hanem a megszokott társaságban . . . távolabb a tűztől, az álmaiktól és közelebb a való élethez . . .

És Véry Miklós sietve hagyta el a

kis szalont, — futott, rohant az utcákon át, egyenesen egy kávéházba. Egy jól ismert mulató kompániát talált ott, kik üdvriadallal fogadták. Ő pedig — azoknak legnagyobb bámulatára — kijelentette, hogy ma mulatni akar.

Csengnek a poharak, folyik a pezsgő s míg a cigány húzza a víg, keserves nótákat, addig nem messze egy szépséges asszony ráborúl a zongorára és fűdokló, fájó zokogással suttogja: »Hát nem akarsz szeretni, megérteni?«

És zokog, sír, keservesen, mintha fájdalmát, panaszát akarná belesírni a lomha hangszerbe, melynek húrjain talán egy elhibázott élet keserve fog hangzani soká, nagyon soká! . . .

Varga Laura.

Őszi estén.

Úgy eltűnődöm sokszor én
Egy-egy szép őszi képen,
Ha úgy váratlan hirtelen
Vetődik ép elébem.

A múlt nap is, amint az est
Utól ért künn az erdön, —
Egy kis fűcskát néztem én,
Amint a dombra feljön.

Rőzsét cipelve, görnyedett,
De víg volt ám a kedve
S mi még a nyárból zöld maradt,
Mind egy csokorba szedte.

S mikor egész halomba ggúlt
A galy kezében össze,
Megállt, s leült a dombtetőn,
Hogy egy fűzérbe kösse.

S aztán a szép zöld koszorút
Vigan fejére fonta,
S a rőzse-terhet lefelé
Tovább dudolva hordta . . .

Ép így megyek én útamon
A bú terhét cipelve,
S költözgetem fűzérbe mind.
Mit sűg szívem szerelme ;

S mi még lelkemben zöld maradt,
— Mind-mind rimekbe szedve —
Készül az én kis koszorúm
Munkálkodó kezembe'.

Óh majd ha kész lesz e fűz ér,
Megállok fenn a dombon
S a bú s gond-terhet lefelé
Tovább dudolva hordom.

Dutka Ákos

Ítéljenek!

Adler Sándor.

— Talán én felőlem ítélkeznek önök; Hallgassák hát meg az én szavaimat is, ha már mindenkit kihallgattak. Úgy hallgassanak meg, hogy önök is meghallgattassanak az örök bíró előtt. Nyugodt vagyok uraim, nyugodt de, hogy miért azt nem tudom; talán azért, hogy heveségemet elleneim a tébolyodás jelene: ne magyarázzák, vagy talán mert az a négyhónapi szenvedés megbáratkoztatott azzal a gondolattal, hogy elérkezik végre az a nap, amelyen végre az emberek elé állhatok, és hebizonyíthatom, hogy méltó vagyok hozzájuk, közéjük, hogy élek, érzek és gondolkodom, gondolkodom nemesebben, igazabban mint azok, akik lelkemet szeretnék megölni kapzsiságukban. Végre hát itt állok, hallgassanak meg, rövid leszek. — Tudják önök uraim, mit jelent az, ha az embert sajnálják? . . . — Ne nézzenek olyan különösen reám, hanem figyeljenek szavaimra! — A sajnálat nem más, mint kárhozat. Önök rázzák fejüket. Pedig úgy van. Gyűlöljenek, gyalázzanak, vessenek meg, tegyenek velem akármit, csak ne sajnáljanak . . . mert én nem vagyok sajnálatra méltó! Ne sajnáljanak engem, mert akkor megfélemlézem mindenről, és ezerszer is meggyőtrött lelkemnek minden erejével, mindaddig, amíg csak annyi erővel rendelkezem, hogy ajkaimat ki nyithatom, csak azt fogom kiáltani, hogy nem vagyok örült . . . ne sajnáljanak! . . . — Nem uraim, ne gondolják, . . . én nem szoktam így kitörni . . . nem . . . De mondják önök, de mondják meg nekem nem futna-e agyukba vérüknek minden cseppje, ha néhány alávaló gazember azt állítaná és terjesztené önök bármelyike felől, hogy nincs helyes ítélőképessége, hogy tébolyodott, hogy örült . . . mondják önök, mit tennének? . . . Engem a szenvedések már megtörtek, már nem rontok összeszorított ököllel a gyalázatosak ellen, nem, de önökhöz fordúlok, az önök tudományához, az önök emberismeretéhez, hogy mondják ki, hogy az örület szava az, amit én most önökhöz beszélek, vagy pedig az öntudatos lélek önvédelme. Ha talán nem találnak rendszert szavaimban, azt csak annak tudják be, hogy nagyon sokat szeretnék önöknek elmondani, és félek, hogy a legfontosabbakat kifelejtsem, és önök igazán azt fogják hinni, hogy én valóban . . . de rem, nem . . . én csak védekezni akarom magamat jóakaróim ellen. Azt mondják, hogy minden tébolyodott azt állítja, hogy neki semmi baja sincs,

ő épeszű. De hát az Isten szent szerelmére, mondják: elhallgassak? — Abban állana okosságom, hogy nyugodtan tűrjem az alávalók beszédét, és rájok hagyomány, hogy jó, igen, örült vagyok . . . Hiszen uraim én nem vagyok Krisztus, csak ember vagyok . . . Ha rabló akarna megfosztani vagyonomtól, akkor is védeném magam, hát mikor lelkemet akarják elrabolni, azt nyugodtan tűrjem, ne hívjam segítségül az embereket? . . . Üldözési mániában szenvedek. Ez sem igaz. Nem igaz, esküszöm, hogy nem . . . — Az én nagybátyám, gyámom mondja ezt, aki az apámat sem szerette . . . Hogy miért? . . . Hát hogy örültnek nyilvánítsa, hogy elszakíthasson menyasszonyomtól, attól az egyetlentől, aki önzetlenül szeret . . . hogy elválaszson tőle, mert különben nem tarthatja meg vagyonomat. — Nem, ne szakítsanak félbe, azt akarják mondani, tudom: hogy mondhatok ilyent egy köztisztelőben álló becsületes férfiről? Ah . . . csak ismernék. . . . Tudják mit tett? . . . Amíg lelkében gyűlött — sajnálkozva beszélte el az embereknek, hogy az ő szegény unoka öcsésének állapota mennyire aggasztja, kétségbe ejti őt. Minden tettemet félre magyarázta, oly annyira, hogy az emberek hittek neki . . . Ha valakit meg akartam győzni elmém józanságáról, gyámom szépen beajánlott neki . . . Velem senki sem vitatkozott, akármit mondtam, szánakozó arccal rámhagyták . . . Hát mondják meg önök, esoda ha emberkerülővé lettem? . . . — Uraim, uraim, szavaimat hallgassák hát, ne az arcomat nézzék! A szevedély teszi fényessé szememeit nem az örület! . . . Vagy talán önök is befolyásolva vannak már? . . . Nem . . . nem gondolom . . . De hallgassanak meg türelmesen, és ne magyarázzák félre felindultságomat . . . Mit is mondtam? . . . Ah, igen, emberkerülő lettem. Ezt már rovásomra jegyezték fel. Amikor pedig egyedül voltam szobámban, gyászos helyzetemre gondolva, tehetetlen dühömben pozdorjává törtem a bútorokat . . . És a gaz gyám tanukat hívott . . . hogy fékezzenek meg, hát, igen, nekirontottam, és ha vissza nem tartanak talán . . . igen, megmondom talán megölöm. De azt tettem, amit bármely eszes ember tesz, ha haragos, ezért volnék én örült? . . . Oh gonosz nagybátya . . . Önök kételkednek, nem hisznek nekem. . . Mit mondjak? Mivel győzzem meg önöket . . . Mert nem engedhetem, hogy elszakítsanak ő tőle . . . hogy tönkre zúzzák életemet. Nem, ne túrjanak ki az emberi társadalomból . . . Hiszen önök nem hiszik, hogy én vagyok, de ön-

tudatlanul; hogy élek, de lelkem halott, hogy alábbvaló vagyok az állatnál, mert annak legalább ösztöne van . . . Önök nem akarhatják, hogy úgy éljek, az emberek sajnálkozására, gúnyjára, az utcagyermek csufondároskodására . . . Nem, én nem akarok így élni! Vagy teljes élet, vagy teljes pusztulás . . . Önök gondolkozni fognak, hpgy vajjon a tébolyodott idegrázó rohama, az örület szavai voltak azok, amelyeket kiejtettem, vagy pedig a vérig gyalázott lélek higgadt önvédelme. Nem kérek jóakaratot, nem kérek elnézést, csak egy kevés figyelmet és lelkiismeretes igazságot. Jaj nekem, ha elnézésre, jóakaratra vagyok szorúlva. — Jól tudom, önök nem láthatnak az ember belsejébe, de gondolják meg, önök is fognak egy bíró elé állani, aki belát a lelkekbe és számonkéri önöktől, hogy mit cselekedtek. — Nos hát uraim, ítéljenek!

Dalok.

I.

*A nap fenn mosolyogva
Néz a mezőre szét,
Kibontakozva egyre — másra
A rügyek ezerét.*

*Ragyogj be a lelkembe,
Ragyogj be fényesen:
Ez is egy rügy, te bontsd ki,
— Tenéked szentelem.*

II.

*Nem szól még a madárka,
Ő, az még messze jár,
Azért talán ily méla
E pompás, szende táj.*

*Nincsen, mitől vidúlna
A zöldülő halom,
— Te áraszsz üdeséget
Felzendülő dalom.*

Hegedűs Nándor.

A kisasszony-segéd.

Nagy Andor.

I.

— Jól van kisasszony. Tehát holnap!
— Hány óraker?
— Hétkor nyitunk, de nem lesz az jókor.
— Hát . . .

— Persze, persze . . . Öltözködni, fésülködni . . .

A kisasszony szendén mosolyog.

— Esetleg a reggelit is elkészíteni — folytatja a főnök úr — nem lehet oly jókor itt, mint a férfi-segéd.

— Ha kívánja a . . .

— Világért sem, dehogy!

— Hanem?

— Tegyük fel, egy negyed kilenckor.

— A főnök úr nagyon szíves.

— Kérem.

— Igyekezni fogok kiérdemel . . .

— Kérem! Előre is meg vagyok győződve. Feladata nem lesz nehéz. Türelmesek leszünk míg elsajátítja. S tudom, hogy odaadással fog az üzletembe járni, mert elvégre is, ugyanazon kedvezményben részesül, mint bármely régibb férfi-segéd.

Kis szünet áll be.

A főnök úr (azaz pardon! a kisasszonyé az elsőség, legyen bár az segéd.) Tehát a kisasszony, kinek némi hajlandósága van a poétikus álmodozásra, elgondolta, hogy mégis csak prózai dolog egy nőnek odaadással az üzlet után járni; egy nőnek, aki itt a földön az eszményiséget jelképezi. (A kisasszony hiú is volt.)

A főnök úr pedig . . . (de hát vagyunk mi kíváncsiak a főnök úr gondolatára? Bizonyosan szörnyen prózai lehet az.)

A kisasszony most visszazáll gondolatvilágából. Meglehetősen kúszált szárnyakkal; kissé levert hangon szól:

— Megyek.

A főnök úr meghajtja magát. Ha nem is úgy, mint például egy aranyifju, egy lovag, de úgy igen, mint akármelyik üzlettulajdonos. Még búcsuszavakat is rebeg.

— A viszontlátásra!

— Igen. Negyed kilenckor. Jó napot! És kilebeg. Az irodaajtó hecsukódik. A főnök úr egyedül marad, leül az asztalához.

II,

Az üzletet valami villamos szikra járhatta ma át. Megváltozott az eddigi lanyha élet. Mindenik tag eljött kora reggel. Egyik sem vág álmos, unott képet, de friss és vígkedélyű mind. Sőt némi gond látszik a hajzaton, galléron, nyakkendőkön. Mindamellet zúgolódik valamennyi. Némelyek megpróbálnak ellenvetéseket tenni a főnök úrnak.

— Mi mennyi ideig inaskodtunk, kínlódtunk. És a fizetés csak az.

— Kérem! a gyöngébb nem . . . — argumentumozik silányul a főnök úr.

— Már egy negyed kilenc, késik. Én kezdek kíváncsi lenni — szól egy ifjú (szőke haj, dús, gondosan kefélt fűrtök; szőke szemöldök; kék szem; rendes orr;

száj; áll; öt centiméter gallér és egy sottis nyakkendő.)

— Ez az? . . . Itt van! — zúg föl minden zugából az üzletnek egy-egy hang. Aztán némaság lesz.

— A kisasszony belibeg. Egyszerű, csinos ruhában, az arcán valami kellemes üdeséggel.

— Jó reggelt.

— És az üzlet meg van hódítva.

III.

A kisasszonynak van otthon két nővére. Ezek szüntelen csak varrnak.

— Mégis csak okos az a Nelli! — sóhajt az egyik.

— Bizony, nem is varr — így a másik.

— Csak én lennék egy kicsit szebb.

— Elmennél?

— El.

— Hát igazad van. Ő nem varr, nem görnyed itt. Sűrög, forog az üzletben, cseveg a segédekkel . . . Mi van abban?

— Meg aztán férjhez is mehet.

— Persze, persze . . . az a szőke.

— És mi? Ránk se néznek!

— Én nem is banom. Csak legalább Nelli boldog legyen

— Hozománya lesz. Eleget kuporgattunk.

— Eleget, eleget . . .

És varrnak csendesen tovább.

IV.

Nelli kisasszony ma kapta az első fizetését. Csevegve, vidáman megyen haza. A szőke kíséri. Már ott vannak a kapunál. A Nelli bóbítás kalapja közel érintkezésbe jő a szőke segéd kalapjával. A bóbíta most meglibben, odébb ugrik. Nelli kacag.

— De hát miért megy el? Jöjjön hozzánk vacsorára

És bemennék.

V.

A két nővér megint csak varr.

— Most már meglesz minden, — mond az egyik.

— Ez a Nelli . . . — így a másik.

— Nem is tudja, milyen boldog.

— De látod csak, jó hogy megvolt az a kis hozomány.

— Szeretném látni, milyen üzletet nyitott

— Igazán . . . szép lehet! A fővárosban . . .

— Es ott fog majd Nelli a boltajtón kinézni . . . Boldogság.

— Vajon soká lesz meg az esküvőjük?

— Öt leszünk?

— Hát hogyne!

— A menyasszonyi ruháját szépen varrjuk ám meg!

— Óh, nagyon szépen fogjuk megvarrni.
És varrnak csendesen tovább.

VI.

Nelli már ötödször-hatodszor is kikapta a fizetését. Ma is fizetés volt. Mégis olyan kedvtelenül megyen hazafelé. Egyedül megyen. Már a kapunál van. Bemegy. A nénjei olyan szomorúak odabenn. Olyan fáradt az öltésük. Nem megy a varrás sehogysem. Leteszik. Nelli kirakja fizetését. Aztán nézik, nézik azt a kis pénzt. Az egyiknek kony szökik a szemébe.

— Hogy is bukhatott meg a te vőlegényed üzlete?

— Tudja az Isten . . .

— Az a drága kis hozomány! . . .

— El se vesz már

— Látod, látod . . .

És csak nagysokára hagynak fel a zokogással

Eddig — ezián.

Hűség pacsirtája
Voltam eddig én,
Kinek csak egy vágy élt
Kicsi keblén és szivén.

Csak egy . . . egy leányka
Képét hordta ott . . .
. . . És lám engem csalfán
Ez az *egy* is elhagyott

— Ezián röpke, pajkos
Pillangó leszek,
Mely illatot s mézet
Minden virágról leszed.

Egyről másra szállok
Oltva szomjamat . . .
. . . S majd a csalfa lányok
Mind utánam bomlanak!

Haraszty Lajos

C S A R N O K.

Nikolaus Gogol.

Orosz elbeszélés.

A köpenyeg.

(4.)

Ford.: H. Lacy.

Ha véletlenül nem volt egy hivatalos irata, se másolni való, akkor saját gyönyörűségére azokat az aktákat írta le, melyeknek különös fontosságot tulajdonított, — nem a többé vagy kevésbé szép fogalma-

zásukért, hanem mert valami magas személyiségnek szóltak.

Ha a szürke, pétervári égbolt az éj fátyolába burkolódzott és az egész tisztviselő népség ebédjét vendégeskedési hajlama, vagy erszényének súlya szerint elköltötte, — ha mind kipihente az irodai toll folytonos karcolását, s mindama gondot és foglalatosságot, melyet az ember oly haszontalanul ró magára, akkor a nap hátralevő részét mindenik a saját, személyes gyönyörűségének akarja áldozni. Ez a színházba megy, az az utcákat méri végig és az a mulatsága, hogy a toáletteket vizsgálja; ismét másik hízelgő, érzelmes szavakat suttog valami fiatal lánykának, ki mint csillag merül föl szerény hivatalnoki körében. Itt, ott egyik meg is látogatja kartársát a harmadik vagy negyedik emeleten, szerény, két szobából, előszobából és konyhából álló lakásán, melyet nagyígényű berendezés, például egy lámpa és más egyéb hosszas nélkülözés után szerzett tárgy díszít.

Röviden, ez idő tájban engedi át magát mindenik hivatalnok ilyen vagy amolyan módon a mulatságnak; itt whisteznek, amott teát élveznek olcsó süteménnyel, vagy hosszú pipákból szívják a dohányt. Ezek botrány történeteket mesélnek az előkelő körökről, mert bármily életviszonyok között legyen is az orosz, az előkelő világról nem hagyja elterelni gondolatait; azok ősrégi, de még mindig közkedveltségű adomakon mulatnak, mint például, amely arról a bizonyos parancsnokról szól, kinek azt jelentették, hogy egy gonosztevő levágta a Nagy Péter szobor lovának a farkát.

De még a pihenés és szórakozás ez óráiban is hű maradt Akáki Akákjevits szokásaihoz. Senki sem mondhatta el, hogy látta valaha esteli társaságban. Ha már magát eléggé kiírta, lefeküdt és a következő nap örömeire gondolt, azokra a szép masolni valókra, melyeket a jó Isten holnap fog rábizni.

Igy folyt egy ember békés élete, aki négyszáz rubelnyi fizetés mellett teljesen megelégedett sorsával, és talán nagy kort ért volna el, ha ama szerencsétlen közbejövő esetek egyike nem éri, mely nemcsak a címzetes, — hanem a titkos, valódi, udvari és más tanácsosokat is fenyegeti, sőt még azokat sem zárja ki, akik sohasem osztottak, vagy fogadtak el tanácsot.

Pétervárrott mindazoknak, kiknek négyszáz rubel vagy körülbelől annyi az évi fizetésök, félelmes ellenségek van, és ez a félelmes ellenség nem kisebb, mint az északi hideg, amelyről különben azt állítják, hogy a jóegészséghez nagyban hozzájárul.

Kilenc óra felé, mikor a különböző osztályok hivatalnokai irodájokba igyekeznek, a hideg oly erősen csípi orrukat, hogy legtöbbször megdermed. Ha e pillanatban a nagyméltóságok saját becses személye annyira megérzi a hideg szigoruságát, hogy a köny is kicsordul szemökből, — menyire szenvedhetnek a címzetes tanácsosok, akiknek még az eszköz is hiányzik, hogy a szigoru tél ellen védekezzenek. Ha bebúrkolódtak könnyű köpenyegjökbe, gyorsan kell öt, hat utcán keresztül szaladniok, aztán meg kell állaniok a portásnál, hogy fölmelegedjenek és megvárják, amíg irodai képességük is fölenged.

Egy idő óta Akáki erős szúrást érzett a hátán és vállán, bár az út lakásától hivataláig teljes erővel rohanva tette meg. Miután ezt a dolgot komolyan megfontolta, arra az eredményre jutott, hogy köpenyegre biztosan valami folytonossági hiányt szenved. Ismét szobájába érve, figyelmesen megvizsgálta és észrevette, hogy ez a kedves szövet két, három helyen annyira megvkonyvodott, szinte átlátszó, sőt már bélése is elrongyolódott.

Ez a köpenyeg volt régóta Akáki kérelhetetlen kollegái csípkelődésének állandó céltáblája. Még a köpenyeg nemes nevét is elrabolták tőle és csuhának keresztelték. Mindamellet ez a ruhadarab eléggé különlegesnek látszott. A gallérja évről-évre kisebbedet, mert a szegény címzetes tanácsos évről-évre levágott belőel egy darabot, hogy a köpenyegét másik helyen kijavítsa, és a javítások nem vallottak a szabó gyakorlott kezére. Roppant esetlen módon voltak megcsinálva és túlságosan csúnyának látszottak.

Miután Akáki Akákjevits elszomorító vizsgálódásait bevégezte, elhatározta, hogy köpenyegét mulhatatlanul Petrovitshoz, a szabóhoz viszi, ki fent magasan, a negyedik emelet egyik sötét zugában lakik.

Petrovits az ő kancsal szemével és himlöhelyes arcával egy cseppet sem látszott olyannak, mint aki abban a szerencsében részesül, hogy magas hivatalnokok számára készítne frakkokat és nadrágokat, ha — józan állapotban található és nem adja át magát édesebb foglalatosságnak.

(Folytatjuk.)

S Z I N H Á Z.

Szoyer Ilonka. Az édeshangú primadonna a *Hoffmann meséi*-t követő két estén, azaz szombaton és vasárnap a *Bőregér*-ben és *New-York szépe*-ben lépett még fel. Mindkét este telt ház s a közönség lelkesedés-

sel tele, a felvonásközöket kihívás töltötte ki. Különösen elragadó volt az a sztakkatöbetét, mely a hallgatótól egészen elbűvölte. Olyan volt az, mint a fuvola tiszta hangja, mely messze cseng a havasról esőndes alkonyaton, — vagy mint a mennyei dalosnak, a pacsirtának hálaadó éneke a nyájas tavaszi hajnalon. — Midőn szívünk visszatért a valódi élvezet nemes honából, óhaja ama sóhajban volt egyesítve, mely ajkunkat elhagyta: — Bárcsak a mienk volna ez a bűvös-szavú pacsirta s dalát mindig hallanók! . . .

A művésznő valószínűleg még két estén fellép, vasárnap és hétfőn; f. hó 27. és 28. napján.

Pethes Imre. Fellépett végre nálunk is a legnagyobb magyar *Cyrano*, kiről jó eleve annyit hallottunk, de — nem felelt meg a várakozásnak. Förlúlmúlta ugyan minden eddigi elődjét s némely helyen kifogástalan volt, de teljes összességében mégsem volt az a *Cyrano*, akit a költő fántáziája alkotott és az ember a mű olvasása után elképzelt magának. Lehet Magyarországon a legnagyobb, de nem a valódi. — Minden tekintetben kifogástalan volt azonban második fellépte, *Ocskay brigadéros*. Érthetővé tette a renitens kuruc jellemét és tettének kifejlődését. Nemes vonásokkal rajzolta meg a rettenhetetlen, bátor — de nejjével mégis gyöngéd, a szenvedélyes, vad, tüzes — de mégis jószívű, rokonszenves k i s k á p l á r alakját. — És a mi kiemelendő, *Pethes* nem a hatáshajhászat megszokott eszközeivel, hanem nemes egyszerűséggel hat. Ez jellemzi minden alakítását s teszi érthetővé művészi hírét. Mellette páratlan volt *Szarvasi Szörényije* és talán egyedül áll a maga nemében. Nagyon jó volt még *Sík Rezső*, ez az erőteljes ifjú művész *Tarics* szerepében. Eddigi apró fellépései közül még csak most láttuk hozzá illő és méltó szerepkörben.

KÜLÖNFÉLE.

A Szigligeti Társaság dráma pályázatán természetesen egy mű sem nyert. Hiábavaló volt a bírálók minden jóakarata, hiábavaló az a sok papiros, tinta és toll . . . s vérkönnyű, amit az igen tisztelt titkos és nyilvános drámaírók ontottak — a pályázat meddő maradt. A negyedszázadnyi több kilós pályamunkák közül egy sem akadt, amely színházunk nivójáig emelkedett volna. A 800 kor. pályadíjat újból ki akarják tűzni. És *Hercegh Ferenc* most sem fog pályázni. És *Sekszpír* egyenes leszármazottjait körülbelül most se fogják 800 koronáért itt felfedezni habár a szerzői jogokat egy előadáson kívül fenn is tarthatja az író. — (n a)

*

Az uszodáról.

Mi burkolódnok még kabátba
A csalfa tavasz zord szavára,
És ezalatt, — mily boldogság, öröm! —
Az uszodánk épül a Körösön.

A hab felloccsan a tutajra,
A múlt regét zúgvi rajta,
Hisz úszva a szelíd hullámon
Itten szövédt az annyi álom.

Üssétek csak a vén gerendát,
Melynek zaja oly messze-zeng át,
S a fázoknak jutassátok eszébe :
— Közelg az álmodók jara is végre !

H.

Előfizetési felhívás.

Az „Előre“ első negyedéve letelt és küszöbén állunk a másodiknak. Megnyugvással tekinthetünk a múlttra, mert minden tőlünk telhetőt elkövettünk, hogy olvasóink tetszését meg nyerjük — és reménnyel a jövőre, hogy minden tekintetben megerősödve olvasóink megelégedését még nagyobb mértékben kivívjuk s azt meg is tartjuk. Lapunk tartalma jelenleg már elég színes, változatos és gazdag, de mi azt még nagyobb terjedelművé tehetnők, ha olvasóink meleg jóakarataikat bebizonyítanák azzal is, hogy lapunkat ismerőseik körében terjesztenék.

Előfizetni évnegyed közben is lehet és az előfizetők arra a negyedre szóló előző példányokat is megkapják. — Végül kérjük mindazon előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, hogy a példányok szétküldésénél fennakadások ne történjenek.

A szerkesztőség.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza

Nebántsvirág. Helyben. Köszönjük. Legközelebb sorát ejtjük. — **W. L. B.** Püspöki. Hogy múlt heti számunk két napot késett, annak nem mi, hanem technikai akadályok voltak okozói, de ígérjük, hogy ez többet nem fog ismétlődni. — **Rets.** Helyben. Elbeszélése — legnagyobb sajnálatunkra — nem üti meg

a mértéket. Részletes bírálat helyszűke miatt elmarad. — **Alkalmatlan.** Helyben. Bizzék abban, aki mindig helyt áll szavának. Üdvözet. — **A. D.** Helyben. Még nem tudunk bizonyosat. Körül-belül jövő hó végén lesz. — **B. J.** Helyben. Reméljük, nem váltja be fenyegetését. — **Többeknek** a jövő számban.

A kiadóhivatal üzenete:

(Gyűjtőknek 5 előfizető után tiszteletpéldányt adunk. — Hirdetéseket felvesz a kiadó hivatal. Egyleteknek és kávéházaknak, ha legalább egy évre előfizetnek, díszes kiállítású fedelet küldünk.)

AZ „ELŐRE“ MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Nagyvárad, Körös-utca 3.

Levelek és előfizetések
— ide címzendők. —

Előfizetési ára:

Egy évre 8 Kor.
Fél évre 4 „
Negyed évre . . . 2 „

Egy szám 20 fill.

**A moszkvai
Popoff K. és C. Testvérek cég
világhírű csomagolt theái**

csak is ezen véd-
jegy gyel jönnek for
galomba.

 Kaphatók minden előkelő üzletben.

Dig Pál kárpitos és díszítő
15 év óta fennál.
Budapest VI. Rózsa-utca 77. sz.

T. c.

Ajánlom legujabb **féregmentes takarékosági
fejpárnás ruganyos ágymatracokat,**

melyre nem kell más, mint a lepedő és mégis
jobb és kellemesebb fekvésű, mint bármiféle
gyártmány. Kivánatra üzletemben megtekin-
tetők s az ágyak mérete után megrendelhetők.

Készítek azonfelül minden új és javítási
kárpitos munkákat helyben és vidékre. Gyors
és pontos kiszolgálás biztosított.

Intézetek és szállodások kitűnő árkedvez-
ményben részesülnek.

Évi lakással bíró hitelképes egyéneknek
kedvező fizetési feltételeket nyújtok.

Szabadalmi szám :
16794

BECK KÁROLY

Szab. ablakszellőztetőkészülék-készítő és lakatos
Budapesten, VIII. kerület, József-utca 14-ik szám

Az egészség a fő,
melyet csakis kellő
szellőztetés által érhe-
tünk el.

A *Beck Károly*-féle
ujjonnan feltalált és
szabadalmazott ablak-
szellőztetőkészülék
magyar gyártmány,
mely most már felül-
múlja az összes kül-
földi és mostanáig alkal-
mazott szellőzőket úgy
czélszerűségével, jóságá-
val, mint olcsóságá-
val. **Minden ablakra
alkalmazhatók.** Egész-
ségügyi szempotból 45
o/0 nyílás által légvo-
nat kizárva.

**Több mint 300 drb
már használatban
van.**

*Mérték vétele végett
szíveskedjék hozzám
fordulni.*

Ablakszellőztető készü-
lékeim használatban
vannak s kiűnőeknek
bizonyítottak a követ-
kező nevezetesebb he-
lyeken :

**Nemzeti Kaszinó, Bu-
dapest, Kossuth Lajos-
utca. — Kereskedelmi
Miniszterium. Budán
— Ref. főgymnasium.
Deák-tér. — M. kir.
Ludovika. — Kispesti
állami elemi iskolában
s több kórházak- és
iskolákban, a főváros-
ban és vidéken.**

Számtalan elismerő
levél van kezeimber,
mely a t. közönség
megelégedését nyilvá-
nitja.

**Ablakszellőzők
7 kor. 60 fillértől
feljebb.**

Költségvetések ingyen
és bértmentve.

Mindennemű

**épület és műlakatos munkát
készíték a legjobb kivitelben.**

**Megrendelések úgy Budapestén, mint vi-
dékre, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.**

Nyom. Neuman V. könyvnyomdájában.